

Майстри часу (скорочено)

Іван Кочерга

Основні дійові особи:

Олексій Семенович Юркевич — головний герой твору;

Ліда Званцева — кохана Юркевича;

Доктор Тобіас Карфункель — німець, майстер часу;

Таратута — фронтовий товариш Юркевича;

Андрій Трохимович Черевко — машиніст;

Валеріан Сергійович Лундишев — граф, багатий землевласник;

Софія Петрівна — коханка Юркевича;

Оля — дружина Черевка.

Дія перша

Дія п'єси відбувається на невеликій пасажирській станції. 1912 рік.

Юркевичу 25 років. Він приходить на станцію, щоб сісти на потяг до Парижа. Він купив білет на екскурсію на виставку. Екскурсія відправляється наступного ранку з Москви о 12 годині, тому Юркевичу необхідно встигнути на поїзд. Молодий чоловік останні 10 років мріяв про цю подорож. На станції також сидить німець Корфункель. Корфункель говорить з сильним німецьким акцентом, вживаючи слова із неправильними закінченнями. Він називається майстром часу і говорить, що чекає на потяг до Варшави.

Корфункель випадково розсипає отруйні таблетки, які можуть вбити людину за 4 секунди і жоден лікар не знатиме причину смерті. Лишати їх на землі не можна, бо вони небезпечні, тому Юркевич допомагає збирати таблетки з землі. Вони знаходять усі, крім однієї.

Корфункель жаліється Юркевичу на застуду і сильний зубний біль. Молодий чоловік каже, що має краплі від зубного болю. Німець просить Юркевича дати йому трошки тих крапель. Юркевич погодився і почав шукати їх у своїй шкіряній торбинці, але згадує, що запакував їх у чемодані. Щоб розпакувати чемодан, дістати звідти краплі і знову запакувати його потрібна година, а поїзд Юркевича прибуває менше ніж через пів години. Корфункель благає дати йому крапель, але Юркевич не хоче робити цього, бо боїться запізнитись на потяг. Тоді Корфункель в гніві каже, що Юркевич лежебок і нічого не розуміє в часі, що за 24 хвилини, які той пошкодував для нього, можуть уміститися найдивовижніші події, за так званим законом "тісного часу" можна не лише розпакувати і запакувати назад чемодан, можна знайти щастя і втратити його, можна покохати на все життя, можна навіть умерти — або кого-небудь убити. Корфункель остерігає Юркевича, що іноді за 24 хвилини може статися більше ніж за 10 років і виходить, тихо сміючись.

Юркевич очманіло сідає на стілець, намагаючись зрозуміти, що щойно сталося, але двері розчиняються і входить Софія Петрівна, дама років 30, що була коханкою

Юркевича. Софія накидається на нього зі звинуваченнями у зраді і закидає йому, що він хоче поїхати від неї з коханкою Марусею. Юркевич присягається їй, що і в думці не мав нічого такого, їде до Парижу лише на виставку і скоро повернеться. Софія Петрівна показує йому револьвер і каже, що якби вона застеле його з кимось, то застрелила б обох. Після цього вона виходить, зіпхнувши з порога графа Лундишева, який якраз ходив всередину.

Лундишев – дуже багатий чоловік, він захоплюється розведенням курей, має у своєму маєтку величезний курник "куряче містечко", де живуть найрізноманітніші породи. Графова мрія – купити курку індійської породи з Індаура, яка навіть в Індії є майже невідомою. Її ім'я принцеса Буль-Буль ель Газар і зараз вона знаходиться в Парижі. Дізнавшись, що Юркевич якраз їде в Париж, Лундишев спеціально приїхав на станцію, щоб попросити його купити для нього цю курку. Курка коштує 20 тисяч і якщо Юркевич погодиться виконати це прохання, то отримає за це комісію у розмірі 3 тисячі карбованців. Почувши про це Юркевич не може повірити своїм вухам, адже 20 тисяч – це величезні гроші, йому важко зрозуміти як можна віддати такі гроші за курку, але він радо погоджується на пропозицію, адже за 3 тисячі він може два роки подорожувати, надрукувати свою книжку і кинути ненависну гімназію.

Тим часом з поїзда виходить Ліда, дівчина у яку Юркевич був закоханий останні два роки, але з якою він не бачився довгий час. Юркевич не може повірити, що нарешті знову бачить її і одразу зізнається їй в коханні. Але Ліда розповідає, що скоро виходить заміж за Котельникова. Хоч вона і не кохає свого нареченого, їх пов'язують переконання: Котельников – комуніст-революціонер. Весілля відбудеться через 3 дні. Юркевич у розпачі. Він говорить, що не поїде і Париж, якщо вона теж кохає його. Тоді Ліда опускає очі і зізнається, що теж любить Юркевича.

Молодий чоловік не тямить себе від щастя, але згадує, що щойно взяв на себе зобов'язання перед Лундишевим. Він розуміє, що тепер не може поїхати в Париж за куркою, але не хоче і грошей назад повертати. Юркевич думає, що граф все-одно викине ці гроші на якусь дурницю, а для нього вони були б значно корисніші. В цей момент він бачить на підлозі одну з отруйних таблеток, які розсипав Корфункель. Юркевич їде до Лундишева і бачить, як Оля, дружина бідного машиніста Черевка, просить графа дати їй хоч одну курку з його курника, адже в неї вдома сидять голодні діти. Лундишев грубо відмовляє їй, адже Черевко – бунтівник, він керує страйком на підприємстві, яке належить графу. Тоді Юркевич вирішує вбити Лундишева з допомогою отруйної таблетки. Він підкидає її в склянку з водою, яку якраз збирається випити граф але в останню секунду змінює свій намір і вибиває склянку графу з рук. Юркевич кричить на Лундишева, щоб той ішов к чорту з своїми грошима, адже через них він мало не пішов на вбивство. Граф кричить, що Юркевича буде негайно звільнено зі служби і, тремтячи, вибігає.

Тут Юркевич помічає, що Ліда була свідком сцени. Дівчина вирішує, що він злий, бо тепер не поїде в Париж. Вона говорить, що не хоче ставати між ним і його мрією і йде.

Юркевич у розпачі: щойно він втратив кохання свого життя, гроші і роботу. Він вирішує, що ще може встигне на свій поїзд і вибігає на платформу, але бачить там лише Корфункеля, який повідомляє йому, що поїзд вже пішов.

Дія друга

Та сама станція. 1919 рік.

Входить Юркевич. Тепер йому 32-33 роки. Увесь цей час він тужив за Лідою і ось нарешті отримав від неї листа, у кому вона зізнається, що все ще любить його і приїжджає. Юркевич прийшов на станцію, щоб зустріти її.

Юркевич нервово ходить туди-сюди і раптом бачить на станції Карфункеля. Молодий чоловік підбігає до старого майстра і звинувачує його у чаклунстві і бідах, які сталися з ним на цій же станції 7 років тому. Корфункель пояснює, що він не чаклун, а передбачити події, які сталися тоді з Юркевичем він зміг лише тому, що був знайомими із законами часу: "Час буває або пустий — цілий рік без подій, — або тісний від різних пригод, що налазиль один на один і валілься, як сніг на голова... Ві самі казаль, що багато років проживаль дуже нудно. І раптом поїхаль за кордон. Ну, для уважний око це вже багато значить. Я зрозуміль, що для вас починалься смуга тісних часів — коли події доганяють один одна і йдуть як зграя риб, що збиралься викидять ікру".

Юркевич вірить майстру і пропонує йому крапель від зубів — він і досі має їх з собою, але цього разу Карфункелю не потрібні краплі. Йому необхідно повернутися додому, в Гейдельберг, щоб прийняти участь в будівництві годинника, який показує справжній час. Але у країні почалася революція, іде громадянська війна і поїзди тепер ходять погано — усе підкорилося "тісному часу" війни...

На станцію входить і Лундишев з купою валіз. Граф покидає маєток і курник, щоб втекти від війни і революції в Париж до брата Івана. Вони з Юркевичем вітаються, Юркевич розповідає йому про те, на кого він чекає тут.

Раптом на станцію заходять поліцейські. З їх розмови Юркевичу стає відомо, що вони тут для того, щоб заарештувати революціонерку Лїду Званцеву, яка має прибути на цю станцію з Харківським поїздом. Юркевич з жахом усвідомлює, що нічого не може зробити, щоб відвернути арешт коханої: поїзд невідворотно наближається. Тим часом Карфункель не може дочекатися цього ж поїзда, щоб поїхати ним додому.

Раптом на станцію входить фронтовий товариш Юркевича Таратута. Таратута — вільний козак і шибайголова. Він має власний автомобіль і живе з перепродажу різних товарів, давлячи курей та іншу живність, що трапляється на його шляху. Юркевичу спадає ідея, що на автомобілі Таратуті вони разом можуть встигнути доїхати до попередньої станції, до того, як туди прибуде поїзд і попередити Лїду, щоб вона не виходила в руки поліцейських. Тарута радий прийти Юркевичу на допомогу, але у них на шляху стають жінки, чиїх курей він подавив. Юркевич намагається відкупитися від розлючених селянок грошима, але поки вони сваряться приходить поїзд. Лїда виходить з поїзду. Поліцейські спочатку не арештовують її, бо не знають як вона має виглядати, але Лундишев, не обізнаний з тим, що вона в розшуку, випадково розкриває її особу. Лїду і Юркевича заарештовують і наказують розстріляти на місці. Закохані готуються

до смерті, вони обіймаються і щасливі провести останні хвилини свого життя разом.

Раптом надходить повідомлення про наступ більшовиків. Поліцейські змушені тікати, Юркевич і Ліда врятовані. Лише Карфункель у розпачі адже його поїзд так і не прийде.

Дія третя

Та сама станція. 1919 рік. Зима.

Станція тепер занедбана і розбита. На станції Черевко і його дружина. Вона говорить йому, що їх син Серьожа помирає і кличе батька, щоб він був з ним, але для Черевка головний передовсім обов'язок – доставити солдат на фронт. Дитину могла б врятувати камфора, але у революційному місті її ніде не можна дістати.

З товарного поїзда, що прибуває на станцію виходить Юркевич. Він обшарпаний і змарнілий. З ним виходить Таратута з живою куркою під пахвою. Він віддає курку Олі, щоб вона приготувала її для Серьожі. Оля розповідає йому, що не може знайти ніде камфори. Таратута їде кудись до свого знайомого, щоб дістати. Тим часом Олі кажуть, що сину зовсім погано, вона біжить додому забувши про курку. Курку краде Усачиха, порахувавши, що Оля все-одно не встигне приготувати її.

На станції з'являється і Лундишев. Він тепер злидень, обшарпаний і голодний, жаліється, що не їв два дні. Він прийшов, щоб обміняти перстень зі смарагдом на хліб. Юркевич згадує, як колись той віддавав двадцять тисяч за курку. Оля бачить, який Лундишев обідраний і голодний, їй стає шкода його і вона пропонує йому прийти до неї на вечерю, адже вона смажитиме курку. Але Лундишев категорично відмовляється, адже колись він не проявив співчуття, коли вона просила допомоги у нього.

Входить Карфункель. Усі ці одинадцять місяців він чекав свого поїзда, щодня запитуючи на станції, щоб добратися додому, і разом із іншим великим майстром Тобіасом Рамінгером змайструвати годинника, який покаже людям, що таке час насправді. Він змарнілий і сердитий на цю країну.

Нарешті приходить поїзд, виходить Ліда. Вона тепер дружина Юркевича. Хоча вона щойно повернулась, вона повідомляє чоловіку, що мусить знову їхати – і надовго. Білі захопили Донбас, червоні повинні перемогти Врангеля. На заперечення Юркевича Ліда відповідає, що вона комуністка, а значить – солдат: "Партія кличе — я мушу йти. Це просто й неминуче, як смерть".

Лундишев тим часом мріє про смажну курку. Йому не віриться, що він вже ніколи не покуштує курячого м'яса. На станцію повертається Усачиха. Вона вже встигла зарубати і засмажити курку, але її замучила совість і вона вирішила повернути курку Олі. Побачивши смажену курку, Лундишев схоплюється і благає Усачиху продати її йому. Після торгів, він погоджується віддати за курку перстень – свою останню цінну річ. "Курка! Найдорожча курка мого життя..." — вигукує він і йде додому, пригорнувши курку до себе.

Прибігає Таратута. Він знайшов камфору і дає її Олі. Тепер вона зможе врятувати сина. Черевко зраділий і готовий вести поїзд. Ліда повинна їхати разом з ним, Юркевич знову лишається сам.

Дія четверта

1929 рік. Від станції лишилася сама лише бокова стіна, на її місці збудовано новенький вокзал. Вокзал вже завершено але біля стіни ще стоїть риштування.

На вокалі збираються залізничники, секретар обкому партії, начальник станції та інші. Вони тут для того, щоб зустріти Черевка, який отримав орден і став делегатом на Всесоюзному з'їзді Рад.

Юркевич знову на станції. Мимо нього проносить труну з Лундшевим. Він запитує кого зустрічають тут і де тепер Ліда. Виявляється Ліда тепер директор курячого радгоспу, який зробили із садиби графа.

Тут і Карфункель. Він був у тюрмі ці десять років, але він вважає, що ці десять років нічого не означають, адже для нього час вимірюється лише його власним виміром. Тепер він нарешті поїде в Гейдельберг, де збудую нарешті свій геніальний годинник: "О! Великий дзигармайстер Тобіас Рамінгер чекає моїх рисунків, і післязавтра ми почнемо роботу. І тоді — і тоді світ пізнає, що таке час. Люди пізнають, чому півгодини тривають часом довше, ніж десять років, і чому десять років старого такі не схожі на десять років юнака. Але ми це змінимо. Ми підкоримо час дужчим і розумним — ми, майстри часу, що будемо панувати на землі. І тоді світ уславить мене — першого майстра часу — Тобіаса Карфункеля".

Відчиняються двері, і двоє робітників вносять величезний ящик, весь обліплений ярликами з закордонними написами. Слідом за ними входить Ліда. Тепер їй 36 років. До неї підходить Юркевич. Вони вітаються, говорять про час. В ящику, розповідає Ліда, закордонний інкубатор для курчат, який вони хочуть використовувати у себе в радгоспі. На фронті Ліда усе віддавала комунізму і тепер, у мирному житті, вона докладає усіх сил для своїх курей, щоб вони давали користь народові радянського союзу. Юркевич розповідає їй, що він тепер відомий письменник. До них підходить Таратута, який теж працює тепер в радгоспі з Лідой. У нього в руках коробка, а в ній принцеса Буль-Буль ель Газар. Ліда замовила її з-за кордону, адже ця курка може покращити продуктивність радгоспу в рази. Всі троє розмірковують про те, як Лундишев так і не дочекався своєї принцеси.

Вбігає 8-річна дівчинка - це донька Юркевича. За ці 10 років він одружився з Софією Петрівною і це їх дочка. Ліда з сумом дивиться на доньку Юркевича і з сумом думає, що вона могла б вже мати дитину, якби у минулому зробила інший вибір. Юркевич іде геть разом з дружиною і донькою.

Нарешті прибуває поїзд з Черевком. Він виходить і розповідає натовпу, що зустрічає його, його про плани партії і першу п'ятирічку.

Карфункель дізнається, що його фабрика закрита, Рамінгер поїхав у Росію. "Вони, а не я, майстри часу" — у розпачі вигукує він і вимагає, щоб йому повернули назад його 10 років чекання. З цими словами Карфункель кидається до риштування. Він падає біля великого годинника встановленого на фасаді вокзалу від розриву серця. Твір завершується роздумами Ліди про те, що німці хочуть захопити світ, але в них не вийде, бо Україна і СРСР не дадуть цьому трапитись.

Завіса.